Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА · SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 241. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 21-го ГРУДНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 21, 1982 No. 241. VOL. LXXXIX.

ВСТАНОВЛЕНО 60,000–ДОЛЯРОВУ ФУНДАЦІЮ СЕМЕНЕНКІВ

Філядельфія, Па. (М.К.). — Дня 26-го листопада 1982 року відійшла з цього світу Марія Романівна Семененко, дружина колишнього адвоката й посадника міста Харкова, захисника прав т.зв. „Остарбайтерів" у гітлерівській Німеччині, визначної особистости в українському житті на поселеннях автора багатьох статтей і споминів п.н. „Харків, Харків".

Ще довго до смерти, яка постигла його 1-го червня 1978 року, виявив адвокат Олександер Семененко свої пляни оснування Фундації з усіх своїх заощаджень, щоб використати ці фонди на наукові публікації з найновішої історії України зі спеціяльним узглядненням голодомору 1932-33 років. Була мова про історію української політичної думки, політичних мислителів, державних мужів. Також бажанням О.Семененка було вияснити, як це сталося, що найбільший злочин, вимордення штучним голодом на найродючішій землі 7-ми мільйонів українців, впродовж 50-ти років зловтішно приховується від світової опінії та історії. Хоч не був випрацьований правильник Фундації, О.Семененко намітив осіб, які мають завідувати Фундацією, а це Маріян Коць, Микола Миськів і д-р Вінкентій Шандор. Тоді також вирішено, що Фундація Семененків стане зв'язком всегромадської фундації з поважніших пожертв, та, в першу чергу, записів із точно визначеним призначенням жертводавця.

Марія Семененко, по смерті мужа, продовжувала ці розмови, оформила їх у своєму завіщанні. Врешті вже 19-го січня 1981 року, майже два роки до своєї смерти, передала суму 60, 067.38 долярів до Східньоевропейського Інституту ім. В. Липинського, 469 Флямінґо вул., Філядельфія, Па. 19128, при якому діятиме Фундація Олександра й Марії Семененків.

Ділове рішення Семененків повинно стати прикладом, гідним наслідування, для всіх тих, у кого нема найближчої родини, зладити завіщання, щоб важко придбані фонди не йшли в небажані руки, а принесли користь, — заявили завідувачі Фундації.

Рочестерська Округа УНС пожвавлює працю

Рочестер, Н.Й. (Д.Пристай). — У суботу, 27-го листопада ц. р., рочестерський Окружний Комітет Українського Народного Союзу відбув нараду тут в Українському Народному Домі, при 831 Джозеф авеню. На нараду були скликані урядовці відділів, конвенційні делеґати та їх заступники.

Наради відкрив і ними проводив головний радний і голова Окружного Комітету Володимир Гавриляк.

Відкриваючи наради, він сказав, що „ми зійшлися, щоб переглянути те, що ми вже зробили, виробити плян праці Округи, а що найголовніше — пожвавити діяльність організаційної ділянки в приєднуванні членів, бо наша Округа не виконала квоти, котру призначив нам Організаційний Відділ УНСоюзу". Саме тепер є нагода приймати у члени Союзу і подвоювати забезпечення до 65-ти років без лікарської перевірки. У Окрузі є декілька відділів, що в цьому році не активізувалися і не придбали ані одного нового члена. Він закликав ці відділи до посиленої в цьому напрямку діяльности.

Потім предсідник нарад звітував про перебіг надзвичайних післяконвенційних нарад Головного Уряду, які відбулися на Союзівці 18-го і 19-го вересня ц. р. Під час цих нарад новообраний Головний Уряд нараджувався у справі посилення організаційної кампанії та конкретних заходів для приєднування членів.

В. Гавриляк звітував теж про перебіг конференції голів окружних комітетів ЗСА і Канади, що відбулася також на Союзівці 13-го й 14-го листопада ц.р., на якій голови округ звітували про пророблену працю, нараджувалися, ділилися досвідами та висловлювали свої побажання до Головного Екзекутивного Комітету УНС. На обидвох конференціях панувала ділова, товариська атмосфера. Предсідник згадав також про те, що він побачив союзовий фільм і радив, щоб Округа позичила й висвітлила його для своїх членів. Повертаючись до місцевих справ, голова заявив, що кожний відділ мусить бути активним, відбувати збори, місячні й піврічні, а вже обов'язково скликати річні збори. Крім того, Округа Рочестеру мусить виробити плян праці, висвітлити союзовий фільм, організувати прогулянку до будівлі УНСоюзу в Джерзі Сиці, Н.Дж., або на Союзівку, влаштувати союзовий пікнік, постаратися провести курс секретарів, а найголовніше — організовувати членів.

Після звіту В.Гавриляка відбулася жвава дискусія, в якій взяли участь кілька учасників наради. Петро Дзюба і Петро Лещишин висловилися у справі союзового пікніку. Предсідник доручив П.Дзюбі вибрати місце для пікніку та устійнити його дату. Теодор Кубарич говорив у справі курсу для секретарів — потрібно оголосити про це під час зборів окремих відділів.

Дискутанти — Марія Ковальчук, Стелла Гошовська, Марія Сверида, Михайло Малинівський, Василь Попович і Валентина Підлісна висловили свої думки й поради щодо справ, обговорюваних на окружній нараді. Закриваючи дискусію, предсідник Округи В.Гавриляк знову наголосив потребу посиленої союзової діяльности, а особливо у приєднуванні членів УНС, а також відчитав фінансовий звіт Округи, бо касир не зміг приїхати на наради.

Потім предсідник повідомив, що Округа Рочестеру повністю розрахувалася з Головною Канцелярією і усіми, з ким мала фінансові зобов'язання. Він згадав членок з 46-го і 47-го відділів, які працювали з подиву гідною присвятою, вклавши багато зусиль, що й було видно під час 30-ої Конвенції УНС. Крім того він звернув увагу на те, що вони вміло перевели конвенційний бенкет, за що їм справді належиться щира подяка. Предсідник подякував також Конвенційному Комітетові, який бездоганно виконав свої функції. Подякував він також і всім тим, хто будь-чим причинився до вибору його на головного радного УНС. Закінчуючи наради, В.Гавриляк подякував присутнім за участь.

ПОМЕР О.НОВИЦЬКИЙ

Клівленд, Огайо. — Тут у понеділок, 20-го грудня ц.р. в ранніх годинах, помер на левкемію на 72-му році життя відомий громадський і спортовий діяч, довголітній кореспондент „Свободи" та інших видань, Осип Новицький.

Панахиди будуть відправлені у вівторок і середу, 21-го і 22-го грудня ц.р., в похоронному заведенні Колодія і Лазути в Пармі в год. 7:30 вечора, а похорон з того ж заведення до церкви св. Йосафата — в четвер, 23-го грудня, а відтак на цвинтар свв. Петра і Павла.

МОСКВА ПІДТВЕРДИЛА СТАНОВИЩЕ В СПРАВІ АФГАНІСТАНУ

Правдоподібно реагуючи на поширені на Заході міркування щодо намірів Совєтського Союзу знайти шлях яким можна було б вийти з Афганістану, московська газета „Правда", орган ЦК КПСС в четвер, 16-го грудня, повторила попередні совєтські умови виводу своїх військ.

Передова стаття „Правди" не робить жадного натяку на підтримку здогадів, що Совєтський Союз проявляє ознаки гнучкости щодо переговорів про закінчення своєї трирічної військової окупації Афганістану.

Західні дипломати уважають, що найправдоподібніше стаття має намір запевнити афганський уряд Бабрака Кармаля, що нічого не змінилося в совєтській політиці, не зважаючи на здогадки, які повстали після зустрічі в листопаді між Юрієм Андроповим, новим совєтським лідером, і президентом Пакістану Мохамедом Зія уль-Гаком, який був у Москві на похоронах Леоніда Брежнєва.

Минулого тижня, перебуваючи в Ню Йорку, генерал Зія заявив, що він відчував „натяк гнучкости" з боку Андропова. Але Зія також сказав, що Совєтський Союз продовжує ставити перешкоди і наполягає, щоб Пакістан вів переговори безпосередньо з режимом Кармаля, якого посадили у Кабулі совєтські війська під час свого нападу на Афганістан у грудні 1979 року.

„Щоб бути прямим і щирим, — заявив ген. Зія, — ми завжди заявляли, що Пакістан ніколи не буде говорити з цією людиною, яка приїхала на совєтському танку, щоб управляти Афганістаном".

Дипломатів у Москві здивував той факт, що стаття не згадала імені Бабрака Кармаля ні разу. Це може означати, що Совєтський Союз може замінити його.

В Москві переслухували двох кореспондентів

Москва, СССР. — Два американські кореспонденти були викликані кожний окремо до совєтської прокуратури в четвер, 16-го грудня, щоб відповісти на запитання відносно звернення 13-ох жидів до президента Ізраїля Іцака Навона 10 місяців тому. Кореспонденти Юнайтед Пресс Інтернешенел Волтер Віснєвскі і кореспондент газети „Лос Анджелес Таймс" Роберт Джіллет були кожний по три години в прокуратурі Ґаґарінського району Москви.

Віснєвскі сказав, що його питали про статтю в „Джерузалем Повст", яка використовувала матеріяли ЮПІ. „Вони питали мене про достовірність подробиць нашої розповіді", — сказав кореспондент. „Я сказав, що розповідь говорить сама за себе і що я не буду давати жадних інформацій про те, як ми дістаємо інформації в Москві".

Кореспондент Джіллет сказав, що він заявив допитувачам, що він вважає цей допит „спробою переслідування західніх кореспондентів і залякування совєтських громадян не говорити з ними, а це є порушення Ґельсінкських угод".

Палата Репрезентантів дала нагану членові Уряду

Вашінґтон. — Вперше в історії відносин поміж Урядом і Палатою Репрезентантів одна із вищих урядовців, Ен М. Ґорсач, адміністратор Аґенції охорони довкілля, отримала упімнення за зневагу Палати Репрезентантів.

Це сталося після того, як Ґорсач відмовилася передати спеціяльній комісії Палати Репрезентантів документи, які доказують зусилля Аґенції охорони довкілля перевести в життя закон про чищення довкілля із усіх небезпечних для здоров'я відпадків. Ґорсач відмовилася видати ці документи за порадою президента Роналда Реґена. Він у своєму меморандумі з 30-го листопада ц. р. уважав, що видання цих документів перешкодить у переведенні закону в життя.

Рішення дати Ґорсач упімнення проголосовано в Палаті Репрезентантів 259 голосами проти 105 з тим, що 55 республіканців голосували разом з членами Демократичної партії проти Уряду.

В дальшому ході подій речник Палати Репрезентантів дасть доручення головному прокураторові з дистрикту Колюмбії потягнути Ґорсач до відповідальности у федеральному суді.

Зневагу Палати Репрезентатів карається ув'язненням від одного місяця до року і гривною 1,000 дол.

На пресовій конференції після рішення Палати Репрезентантів, Ґорсач заявила, що вона не покаже документів. Вона виявила готовість піти до тюрми, якщо суд так зарядить. Це її дасть нагоду „відпочати", бо вона „дуже перепрацьована".

Сенат ухвалить критично потрібне законодавство

Вашінґтон. — Сенат ухвалив великою кількістю голосів у неділю, 19-го грудня, відновити дебати над, спершу відкиненим, податком 5 центів на ґальон бензини. Цього податку домагався Президент. Також було схвалено великі додаткові фонди на поточні податки Уряду, каса якого на переломі з п'ятниці на суботу, з 17-го на 18-те грудня, була порожна і багато аґенцій Уряду технічно від п'ятниці три дні були зачинені.

Несподіваним ходом нарад поміж Сенатом і Палатою Репрезентантів законодавці дійшли до згоди відділити від цього критично потрібного законодавства про збільшення фондів для Уряду клявзулю про паралельне фундування також закону про нублічні роботи — затруднення безробітних при направі мостів і доріг. Проти закону про публічні роботи виступає президент Реґен, загрожуючи тим, що він не підпише такого спільного законодавства, навіть якщо в наслідок того треба буде „закрити" Уряд. Законодавці бачили, що Президент дійсно рішений поставити своє вето на цей законопроєкт і тому прийшло до компромісу.

Найбільш дражливим пунктом у цьому законодавстві є розходження поміж числами сум на публічні роботи, де Палата Репрезентантів визначила суму 5,4 більйона долярів, а Сенат — тільки 1,2 більйона. Республіканський Президент, очевидно, воліє меншу суму.

Крім цієї різномови існують розходження щодо фундування проєкту про МХ-ракети, де ще не зовсім прийшли до згоди республіканський Сенат і демократична Палата Репрезентантів.

В ПОЛЬЩІ МАЮТЬ ТИМЧАСОВО ПРИПИНИТИ ВОЄННИЙ СТАН

Варшава, Польща. — Польське офіційне аґенство ПАП повідомило в суботу, 18-го грудня, що польський парлямент схвалив законопроєкт, який дає право урядові припинити або вводити відйськовий стан в країні. Такий крок фактично посилює владу військовиків.

Католицька Церква рішуче запротестувала проти введення такого законодавства і вислала лист керівникам парляменту, складений Радою єпископів і підписаний примасом Польщі, архиєпископом Юзефом Ґлємпом.

Єпископський лист говорить, що уряд іде в неправильному напрямі та не здобуде довіря народу загостренням „суворих правил і репресивного характеру законодавства в той самий час, коли проголошує про їх послаблення". Здається, що нові правила є частиною тих заходів, які повинні поправити безвихідну ситуацію в країні та показати за кордоном кращий образ Польщі, в надії, що західні країни знімуть свої економічні санкції проти неї. Вони також спрямовані на завоювання підтримки народу політики уряду після заборони профспілки „Солідарність".

Шеф польської військової хунти генерал Войцєх Ярузельскі вилетів до Москви, щоб здати звіт перед своїми звехниками і дістати від них інструкції, що робити далі.

ХВИЛИНА МОВЧАНКИ У ШКОЛАХ НЮ ДЖЕРЗІ СТАЛА ЗАКОНОМ

Трентон, Н.Дж. — Сенат стейту Ню Джерзі відкинув 27 голосами проти 8 вето губернатора Томаса Кейна щодо закону про мінуту мовчанки у школах Ню Джерзі.

Після 45-хвилинної гарячої дискусії на цю тему, в якій президент стейтового сенату закидав губернаторові, що має „поганих дорадників", коли поставив вето на закон про однохвилинну мовчанку, члени сенату відкинули спротив губернатора і тим самим пропозиція про мовчанку стала законом.

Закон негайно входить в життя, але сподіються що забере декілька днів аж його впровадять у всіх 611 шкільних округах стейту. Закон викликав вже гарячу опозицію тих, що хвилину мовчанки уважають однозначним із молитвою. Інші вважають, що закон не має логічного значення для учителів, які так чи так вимагають тиші коли розпочинають науку.

Оборонці закону уважають, що він є компромісом і застерігаються, що хвилина мовчанки не є молитвою. Все ж є певним, що справа того закону опиниться у суді на підставі закону про поділ між Церквою і Урядом.

Як відомо, президент Роналд Реґен у своїй передвиборчій кампанії висловлювався за приверненням молитви у всіх школах і будучи вже на пості президента кількакратно підтвердив цей погляд, що в усіх американських публічних школах повинна бути впроваджена молитва.

У світі

АНГЛІЙСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО закордонних справ подало до відома в четвер, 16-го грудня, що один з урядовців посольства Південної Африки в Лондоні, запідозрений в шпигунстві, був висланий з Англії. „Ми маємо достатньо причин вірити, що він займався справами не сумісними з його офіційним статусом", — заявило міністерство.

КІМ ДАЕ ЮНҐ, ПІВДЕННОКОРЕЙСЬКИЙ опозиційний політичний діяч, який був ув'язнений з 1980 року, в четвер, 16-го грудня, був переведений з в'язниці до лікарні. Його дружина заявила, що вона і двоє дітей супроводжатимуть Юнґа наступного тижня до ЗСА на лікування артриту. Вона також заявила, що вони повернуться до Південної Кореї.

БАГАТО ПРАВИХ КОНСЕРВАТИСТІВ приєдналися до опозиційних лейбористів в англійському парляменті під час голосування над законопроєктом послаблення правил іміґрації. Законопроєкт був відкинений 290 голосами при 272 за, що означало першу поразку прем'єр-міністра Марґарет Тачер у парляменті.

МІНІСТЕР ОБОРОНИ Ізраїля Арієль Шарон, який дотепер відмовлявся виступити із свідченнями перед урядовою комісією, яка розслідує масові вбивства цивільних палестинців у Бейруті, тепер змінив своє становище і вирішив виступити перед комісією.

ІНДІЙСЬКЕ РАДІО ПОВІДОМИЛО в четвер, 16-го грудня, що поліційна година в неспокійному місті Барода, де вже від довшого часу проходять криваві сутички між гіндусами і мусулманами, припинена в деяких місцях, але посилені військові групи продовжують слідкувати за порядком у місті.

СВІТОВА СІОНІСТСЬКА організація на своєму з'їзді в Єрусалимі не змогла прийти до згоди щодо політики прем'єр-міністра Ізраїля Менахема Беґіна відносно ізраїльських поселень на правому березі ріки Йордану. Ізраїль зайняв ці землі під час арабсько-ізраїльської війнки в 1967 році.

РЯТІВНІ КОМАНДИ ТА ІНШІ робітники вже 11 днів ведуть боротьбу з нещастям, яке спіткало Каїр, столицю Єгипту. Вони стараються відновити греблю, водозбірника, яка прорвалася. Води ринули через прорвану греблю в місто, заливаючи район Гізи, де проживає понад 2 мільйони мешканців. Постачання води припинилося.

ЯК ПЕРЕДАЮТЬ ЗАХІДНІ кореспонденти з Москви, там останнім часом, тобто після смерті Брежнєва, появилося в крамницях більше продуктів харчування не тільки для партійної еліти, але й для звичайних мешканців.

НОВИЙ УРЯД ІТАЛІЇ ЗДОБУВ вотум довір'я в четвер, 16-го грудня, і прем'єр-міністер Амінторе Фанфані прирік повністю розслідувати обвинувачення болгарів у шпигунстві по всій країні. Фанфані сказав, що в парляменті відбудеться дискусія про „болгарську аферу", а уряд проведе „розслідування всієї проблеми".

ЯК УЖЕ ПОВІДОМЛЯЛОСЯ, ще 22-оє дітей, з багатьох тисяч в'єтнамських дітей від американських батьків, вилетіли в четвер, 16-го грудня, з міста Го Ші Міна (Сайгону) до ЗСА, щоб успіти ще провести Різдво із своїми батьками в Америці.

В. ФЕДОРЧУК СТАВ МІНІСТРОМ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Москва, СССР. — Офіційне совєтське аґентство ТАСС повідомило в суботу, 17-го грудня, що шеф КҐБ — совєтської служби безпеки і розвідки, Віталій Федорчук, який перебував на цій посаді лише останні сім місяців, назбачений міністром внутрішніх справ, а керівником КҐБ назначений один з його заступників Віктор Чебріков.

Західні дипломати уважають, що таке пересунення мабуть означатиме пов'язане з новим совєтським лідером намагання посилити боротьбу проти корупції, хабарництва, кримінальних злочинів, боротьба проти яких повинна бути основним обов'язком міністерства внутрішніх справ, тобто совєтської міліції.

Останнім часом корупція, хабарництво і всякі злочини зросли до небувалих розмірів та захопили навіть саму міліцію і високі партійні та урядові особи.

Такі переміни можуть також означати початок кампанії усунення близьких прихильників померлого Леоніда Брежнєва. До них належить відходячий міністер внутрішніх справ Ніколай Щелоков, який був дуже близьким приятелем Брежнєва. Ходять також служи в московських високих урядових колах, що є можливе усунення першого заступника міністра внутрішніх справ 46-літнього зятя Брежнєва генерала Чурбанова.

Як уже повідомлялося, кілька днів тому були назначені нові керівники міністерства сільського будівництва і залізниць, відділу пропаґанди ЦК КПСС, а також два нових заступники міністра закордонних справ. Виходять повідомлення про зміни також і в середній ланці партійного та державного керівництва, як у центрі, так і на периферіях московської імперії. Але деякі дипломати вважають, що це не є чистка, а намагання Андропова замінити старих керівників, які виявили себе некомпетентними або і зовсім не здатними для керівництва, новими надійнішими людьми.

Назначення Федорчука на керівника міністерства внутрішніх справ віддає керівництво цим міністерством у руки кадрового кагебіста і передбачає тіснішу співпрацю між КҐБ і тим міністерством.

Основними функціями міністерства внутрішніх справ є втримання громадського порядку, кримінальні розслідування, придушення всяких заворушень і бунтів, контроля виконання правил вуличного руху, виконання всіх обов'язків щодо проведення складної і суворої системи правил про місце проживання і так званої приписки, пашпортизації населення, рух населення в СССР та оформлення документів на виїзд совєтських громадян за кордон. Основні завдання КҐБ — це закордонна розвідка і підбурювання та внутрішня державна безпека, яка має широкий засяг: від охорони державних кордонів спеціяльними військами КҐБ до придушення всякого незадоволення совєтською владою. У віданні КҐБ знаходиться також ціла мережа тюрем, таборів смерти, заслання та психіятричних лікарень.

В Америці

В НЮ ЙОРКУ ТА ОКОЛИЦІ хтось переслав до пресових аґентсв і деяких газет листи з погрозами та пілюлі Дрістан до яких змішано невідомий ще білий порошок. У наслідок того, що не відомо чи справді такі затруєні пілюлі є на поличках крамниць, роблять розшуки та остерігають хвилево перед вживанням того популярного середника проти простуди. Компанія, що їх виробляє, негайно стягнула пілюлі з полиць.

НОВИЙ ГУБЕРНАТОР СТЕЙТУ Ню Йорк Маріо М.Квомо поступився широким протестом мешканців Лонґ Айленду і повідомив, що в психіятричному центрі у Брентвуді, не буде в майбутньому приміщення для в'язнів, а 600 в'язнів, які там тепер перебувають, будуть перевезені до інших тюрем.

В ЧЕТВЕР, 16-ГО ГРУДНЯ Ц.Р. трапилися два нещасливі випадки з літаками на терені ЗСА. В одному біля містечка Монтґомері в стейті Огайо згинуло чотири аґенти ФБІ, що разом із двома іншими пасажирами впали з літаком на крамницю з книжками. В Сакраменто, Каліф., згинуло дев'ять членів залоги літака типу Б-52, що був у вишкільному леті.

ОДНОРІЧНА ДІВЧИНКА, ЯКА БУЛА засуджена на смерть, якщо їй не перещеплять печінки, після шести тижнів від операції почувається так добре, що її звільнено з лікарні. Перещеплений орган дарували після того, як батько дитини звернувся з благанням до людей доброї волі по радіо і телевізії.

ЦЕРКОВНЕ СЛІДСТВО У СПРАВІ ФІНАНСОВИХ неполадків покійного вже кардинала Джана Коді з Чикаґо ствердило тепер, що він не зробив нічого злого, але є певні неточності у його рахункових зіставленнях.

ОКРЕМА СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ, яка прослідкує справу Абскам, як також інші тайні інвестиґації Уряду, ствердила, що хоч у інвестиґації підкупства були певні „щілини",— Уряд не допустився ніякого промаху.

КРАЙОВА ТРАНСПОРТОВА РАДА БЕЗПЕЧНОЇ їзди випрацювала правила щодо відлету і приземлення літаків на покритих льодом чи ховзьких з інших причин летовищах. Причиною до нових загострених правил, що їх будуть змушені притримуватись відповідальні чинники, були нещасливі випадки в минулому році, зокрема на летовищі біля Бостону, де літак із 212 пасажирами не міг затриматись на ховзькому летовищі і в'їхав у морський залив.

В ЧЕТВЕР, 16-го ГРУДНЯ, вибухли в околиці Ню Йорку дві бомби з невідомих досі причин. Одна із них була підложена біля бюра південно-африканськоє летунської лінії в Елмонті, Лонґ Айленд, а друга біля бюра відомої фірми Ай-Бі-еМ в Гаррісоні. В обидвох випадках не було жертв у людях.

УПРАВЛІННЯ „ПОРТ ОТОРІТІ" НЮ ЙОРКУ ТА Ню Джерзі отримало дозвіл передавати короткохвилеві радіові передачі в двох тунелях поміж Ню Йорком і Ню Джерзі. Це дозволить водіям авт слухати передачі в часі їзди та діставати в цей спосіб інформації про стан доріг.

ЗА ПОМІЧЧЮ ПРЕЗИДЕНТА РОНАЛДА РЕҐЕНА чотирирічний німецький вовчур одержав дозвіл видіставати устриці з заливу моря на Лонґ Айленді для свого власника-інваліда. Пес кидається у воду, лапами находить устриці і, тримаючи їх у пащі, приносить до свого пана. Власник пса зателефонував минулого місяця до Білого Дому після того, як місцеві власті відмовилися дати дозвіл для пса. Після інтервенції Президента пес отримав офіційну ліценцію, за яку його пан заплатив 75 дол.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Принципи й компроміси

Уже у своїй виборчій президентській кампанії Роналд Реґен проголосив принципи, що їх буде триматися у внутрішній і закордонній політиці.

Інфляцію він назвав найбільшим лихом країни. За два роки урядування пощастило Президентові дійсно переламати інфляцію, зменшити її ріст з 13.5 відсотка у 1980 році до 5.5 відсотка у цьому місяці. Але, заплянувавши радикальну редукцію видатків у всіх ділянках державного господарства, щоб зрівноважити бюджет, Реґенові це не пощастило: коли він пред'явить новий бюджет на фіскальний рік 1984, то фахівці обраховують, що він матиме дефіцит коло 155 більйонів долярів, найбільший, що його спричиняла господарка будь-якого попереднього президента.

Безробіття — невідхильне явище кожної економічної кризи. Але зріст американського безробіття до поверх 11 мільйонів осіб, які зголошуються щомісячно за допомогу безробітним — це насправді велике нещастя країни. У ділянці закордонної політики Реґен проголосив визнання Совєтського Союзу, як найбільш загрозливого потенціяльного аґресора. Він узалежнив політику ЗСА супроти СССР від конкретних діл, що їх чинитиме Кремль — у власній країні (громадські свободи) і за кордоном (аґресивний імперіялізм). Цього принципу тримається і далі. Із ділянкою закордонної політики тісно пов'язав справу збросння і роззброєння. Реґен проголосив принцип - конечність надолужити занедбання у ділянці збройних сил, що його допустились попередні уряди на протязі десяти років. Тому, переводячи редукцію в усіх ділянках державної економіки, водночас він підніс видатки на оборону.

Він передбачав, що на час найближчих 5 років треба буде видаткувати на збросння астрономічну суму круґло півтори трильйона. Розпочинаючи конкретні заходи щодо побільшення арсеналу зброї ЗСА Реґен рішився приступити до продукції 100-десятичленних ракет типу МХ, яка була вже предметом розгляду за президентури Джіммі Картера, який, проте, той проєкт відкинув.

Вимога Президента, щоб Конґрес асиґнував круґло 42 більйони долярів на ракету типу МХ при існуванні 11 мільйонів безробітних і погрозі совєтських правителів, що вони — у випадку будови Америкою ракети МХ — продукуватимуть таку саму, чи й ще сильнішу ракету — така вимога згори виглядала безнадійною. Проте прикрою несподіванкою для Президента було відкинення Палатою Репрезентантів 7-го грудня ц.р. ракети типу МХ аж такою великою опозиційною більшістю: 245 голосами проти 176, при чому й 50 республіканських конґресменів приєдналися до демократів.

Однак Роналд Реґен — праґматист і поруч із вірністю принципам признає неминучість і необхідність компромісів у традиційному суперництві між Білим Домом і Капітолем. Справа ракети опинилася в Сенаті, де республіканці мають більшість. Він уже погоджується, щоб не призначати згори всієї суми на дозброєння, а розкинути її в міру продукції окремих родів зброї. Він погоджується, щоби піддати дискусії й евентуальній ревізії плян розташування ста ракет типу МХ на просторі ста миль в одному стейті Вайомінґ. Він погоджується теж, щоб вимагані ним від Конґресу 988 мільйонів долярів пішли на продукцію тільки перших п'яти запланованих ракет типу МХ.

Не відомо, як закінчиться ця боротьба Реґена за дозброєння, що його він, Реґен, уважає за передумову договорення із Совєтським Союзом щодо редукції взагалі збройних сил обох суперпотуг. Але коментатори звертають увагу, що не було ще випадку в історії Америки, щоби Конґрес відмовив фонди на оборону, якщо вимагає їх Президент, який за конституцією є верховним командувачем усіх збройних сил країни. Реґен орудує надзвичайно переконливим арґументом: із Совєтським Союзом не можна переговорювати з позиції слабости — з Совєтським Союзом неможливо договоритися про редукцію збройних сил, коли він, СССР, знає, що має збройну перевагу над Америкою. Тому Роналд Реґен назвав нову потужну ракету, яку хоче включити до американського арсеналу „Творцем миру" — „Пісмейкером". Загал американського суспільства не любить теж совєтського шантажу і тому ті прогнози Москви, які лякають ліберальних демократів, задивлених у детант, як єдину ґарантію миру, можуть переконати декого з опозиції, що треба підтримати Президента. За всіма познаками дійде в цій справі до компромісу. Це справжня державницька мудрість, щоб уміти зберегти принципи при одночасному визнанні принципу, що без здорового компромісу не існує життя — особливо в політиці.

Борис Ямінський

Зміна в Еспанії

Від 1-го грудня ц.р. предсідник еспанської Соціялістичної Партії Праці (ПСОЕ) Феліппе Ґонзалес є новим прем'єром Еспанського уряду. Це сталося у наслідок тріюмфальної перемоги ПСОЕ в еспанських виборах до „кортесу" (парлямент), який приніс соціялістам абсолютну перевагу 28-го жовтня ц.р. 43 роки після громадянської війни в Еспанії, в якій перемогли фашисти генерала Франка, ця країна має соціялістичного прем'єра, який у виборчій кампанії здобув собі надзвичайну популярність. Сьогодні 40-річний Феліппе Ґонзалес є наймолодшим прем'єр-міністром в Европі. Вибори в Еспанії доказали, що еспанський народ сім років після смерти диктатора Франка виказався великою демократичною зрілістю. І якраз тому ця країна може стати найкращим прикладом—в переході з диктатури на демократію із широким погодженням усіх демократичних партій.

У своїй деклярації перед еспанським парляментом прем'єр Ґонзалес заявив, що „сьогодні зачинається зміна". Прем'єр приобіцяв ряд соціял-демократичних реформ та покращення економії. Він заявив, що: „еспанський народ голосував за зміною й тому нашим обов'язком є це зреалізувати. Для Еспанії—це історичне". Це особливо важливе речення в урядовій деклярації Ґонзалеса саме вказує на значення цього дня для Еспанії: вперше після 43-ох років соціялісти знову перейняли уряд в Мадриді.

Головними цілями свого уряду прем'єр назвав мир і безпеку, зберігання єдности країни та поступ в службі справедливости. Численні політичні спостерігачі висловили думку, що урядова деклярація Ґонзалеса свідомо є трохи „невиразна", щоб не провокувати ще доволі сильних ворогів демократії в Еспанії. Крім цього на деякі актуальні питання немає відповіді—тут передусім мова про приобіцяний референдум—вступ цієї країни до НАТО, як також переговори з Америкою про мілітарні бази ЗСА в Еспанії.

Натомість, дуже виразне становище Ґонзалеса щодо Европи. Він хоче впровадити свою країну до Европейської економічної спільноти найпізніше до кінця законодавчого періоду (1986). Соціялісти Еспанії хочуть поборювати тероризм у міжнародній площині й очікують міжнародної солідарности. Також питанню терору в Еспанії Ґонзалес присвятив частину своєї деклярації: ніде і ніхто не зможе заборонити цьому урядові реалізувати і дотримуватись існуючої конституції. 28-го жовтня еспанський народ завдав тяжкої поразки всім прихильникам насильства, і тому еспанський уряд має моральний обов'язок поборювати тероризм.

Головна частина урядової деклярації займалася економічною ситуацією Еспанії, враз із заплянованими економічними реформами: соціялісти, які в парляменті мають 202 із 350 послів, у наступних роках плянують створити 800,000 нових місць для праці. Крім цього вони хочуть до 2,5 відсотка підвищити валовий національний продукт, та зменшити інфляцію на 12 відсотків. Під сучасну пору в Еспанії є 2 мільйони безробітних, це є 10 відсотків, а інфляція тепер виносить 15 відсотків.

Ряд соціяльних реформ мав би довести до змін Еспанії в наступних роках. В адміністрації райони та міста мають дістати більшу свободу рухів, крім цього плянується створити пост омбудсмана, на зразок скандинавських країн і дає кожному громадянинові можливість скаржитися, якщо він уважає, що через будь-яку урядову інституцію сталася йому кривда.

У внутрішній політиці Ґонзалес хоче підтримати соціяльно слабих. Молодь і жінок. Політичні спостерігачі висловлюють думку, що передусім заплановані економічні реформи Ґонзалеса дуже поміркованi. Але кожний також знає, що перед популярним новим прем'єром Еспанії стоять дуже тяжкі завдання, які не так легко можна буде зреалізувати.

З МОГО ВІКНА

Іванна Савицька

Модерна хірургія

(Прямо з життя)

Мері прийшла запізно. Вона притиснула на грудях захований добре пакетик, і сердитими кроками попрямувала додому.

Осінній сумерк клався уже клаптями на мокрий, ховзький тротуар і на людей, що йшли після праці до теплих, домашніх кутків.

Мері зіллялась з тією рухомою масою, що наче стихійна лявіна поривала в обійми все живе, що ставало їй на заваді.

Підземка повна людей гналася з грюкотом у найдальший закуток міста, людей меншало, аж врешті Мері, піднявшись мокрими сходами, вийшла на світ.

Оте найгірше, найбільш неприємне, що все повторяється кожного робочого дня, стануло знову перед нею; — перейти кілька вулиць, де вже немає авт, немає майже людей, тільки в гіллях дерев висять ліхтарки здалеку освітлених вікон, уздовж дороги дротяна огорожа, і тиша самотніх резиденцій.

Та Мері не рискувала ніколи. Вона чекала аж доти, доки не з'явиться із провалля підземки ще якась самотня людина, щоб разом пройти оту моторошну відстань.

Сьогодні було інакше. Перед нею швидкою ходою ішов молодий чоловік з пакетом книжок під пахвою (видай студент), і Мері заговорила до нього.

— Пожди, не поспішай так швидко, невже не бачиш що колежанка шукає опіки!

Студент пристанув і зразу нав'язалася розмова.

— Не люблю тієї дільниці. Удвійку краще, безпечніше, — сказала Мері.

— А мені байдуже! Хто там чіплятиметься бідного, голого студента. Ходіть, не квапгесь, бо в мене повно роботи.

— Якої роботи? — Спитала Мері цікаво. О сьомій годині кожний вже по роботі.

— Тільки не я! Медична школа, це не забавка, пані. Треба ночами працювати.

— Ви початківець, чи вже кінчаєте?

— Спеціялізуюсь у хірургії, модерній, новітній хірургії, а це вимагає зусилля.

Мері сподобався отой молодий чоловік, що рвався до своєї професії, трактував справу серйозно, не так, як інші. Кінчиком ока студіювала його лице, малу бородку й вусик, і окуляри темні (навіщо йому окуляри?) — і шапочку чорну, що заступала волося.

Вона йшла швидко, пройшли половину дороги і він спитав:

— Чому так пізно повертаєтесь пані з праці?

— Не встигла купити квитка на літак, бюро було вже закрите, тому й запізнилась сьогодні.

— Грошей отак не носіть, це небезпечно.

— Ми жінки не носимо грошей по кишенях, ми знаємо, де їх треба ховати.

Ще одна вулиця, і Мері буде вже вхаті.

— А вам ще додому далеко? — вона спитала.

— Ні, не далеко. Онде червоний дах і балькон височіє, але в теміні цього не видно. Тією бічною алеєю перетинаю дорогу, і буду в хаті може й скоріше від вас. Ходіть зі мною!

Мері послухала ради, пішла алеєю, і в тому ж менті студент, мов той яструб, вп'явся пальцями в комір її плаща, вийняв з кишені ніж і зовсім спокійно промовив:

— Давайте гроші, бо буде лихо із вами, мовчіть, щоб мені не прийшлося вживати отої „хірургії".

Мері тремтливими пальцями вийняла з пазухи вузлик і віддала „студентові".

Операція відбулась успішно, пацієнт жив, лиш тремтів, мов осінній листочок.

Хірург, позбиравши книжки, стрибком кота перескочив дротяну огорожу і щез у пітьмі.

На вузенький доріжці остались чорні окуляри...

Три дні опісля поліція вхопила „хірурга". Йому присудили судом шість місяців за напад з ножем і 15 років ув'язнення за два попередні вбивства...

(З поліційної хроніки)

Ольга Кузьмович

ТАМ, ДЕ ТРАВОЮ ЗАРОСТАЮТЬ СТЕЖКИ

Коли ми в'їжджаємо у вузькі вулички підміського містечка—Сарселю, лагідне осіннє пополудне кладе на шосе характеристичну паризьку мрячку. Який контраст після шуму великого міста, ця тиха бічна вуличка —ціль нашої подорожі. На камінному, нерівному хіднику дзвенять наші кроки, а стара брама таємничо скрипить.

Але поза нею усміхаються гостинні обличчя тих, які виходять нам назустріч-мешканців того осередку української науки, що став добре відомий більшості українців під назвою містечка в якому міститься.

Саме ті, вже нечисленні, мешканці „українського Сарселю" із своїм шефом проф. Володимиром Кубійовичем чекають, щоб показати нам своє „королівство". Скромне воно і вбоге, як і скромні кімнати переповнені вщерть книжками, журналами, записками, рукописами. На столах повно паперів, між якими ховаються машинки до писання. Професор Кубійович відкриває одну за одною кімнати великими ключами, немов у казці хороми зачарованого палацу. Тільки тут отими скарбами, які заховані перед людськими очами, не золото і самоцвіти, а дві енциклопедії, плід праці малої горстки людей, неоцінене джерело інформацій про Україну для сьогоднішніх і майбутніх поколінь. Тут також ховається подиву гідна бібліотека із цінними книжками, які чекають на упорядкування.

На жаль, короткі години перебування у Сарселі не дозволяють нам оглянути точно всі скарби та втаємничитись у працю над їх втриманням. А все ж перед нами відкриваються шафи повні картотек (на яких,—як нас інформують—вміщено понад 25,000 окремих гасел) показують рукописи і виясніюють терпеливо техніку праці.

Увічливий проф. Кубійович не щадить свого дорогого часу, відповідає на питання і старається подати всі потрібні ляїкові-журналістові, інформації. Його доповняє проф. В.Маркусь, який тут вже довший час перебуває з дружиною на праці над закінченням української гаслової енциклопедії і першими томами-англійської. Проф. В.Маркусь і проф. А.Жуковський—це два заступники головного редактора. До речі сьогодні над тими двома монументальними виданнями крім тих осіб працює ще тільки пані Софія Янів та дві машиністки. Ціла інша праця включно із мовною коректою проходить теперписьмовою дорогою, що є особливо утяжливе.

Тут треба постійної наполегливої переписки, устійнення фактів цею дорогою, спорення з авторами гасел за їхню довжину (має бути 20 рядків, а більшість пише на 200, або ще ширше), треба постійно приймати суттєві рішення за окрему інтерпретацію гасел і брати за них відповідальність. Отож, переписка мусить бути дуже жива та точна.

Окрему групу творять сьогодні співробітники у англомовній гасловій енциклопедії під проводом проф. Юрія Луцького в Торонто. Проф. В.Кубійович, пояснюючи цю складну систему праці, яка нині існує, стверджує, що давнішими роками працювало в Сарселі над енциклопедією двічі стільки наукових робітників—тепер вони на місцевому кладовищі. Брак рук до праці—це найбільша проблема, що сьогодні існує.

Праця над українською гасловою енциклопедією тягнеться вже 25 років. Пляни закінчити її у восьми томах не пощастили, тепер закінчується дев'ятий том, а у 1984 році повинен бути завершений десятий та останній том. Але праці над гасловою англомовною енциклопедією вимагають ще великого зусилля і часу, хоча вона матиме лише чотири томи і помічною для її виготовлення є гаслова-українська. Все ж треба багато змінити, усучаснити а передусім узгіднити з перекладачами в Торонто назовництво і спосіб подавання гасел, що вимагає безконечної і утяжливої переписки. Проф. В.Кубійович з великим признанням підкреслює заслуги ректора Едмонтонського університету проф. Петра Саварина у спонзоруванні того почину, так як в минулому велику і важливу місію виконав Український Народний Союз у виданні Енциклопедії Українознавства англійською мовою у двох томах. Він підкреслює факт, що саме після її появи до року видали енциклопедію україніки англійською мовою так, як після появи ЕУ І появилася в Україні енциклопедія українською мовою. Значить, ця величезна праця, яку виконують українці у вільному світі має значення широкого засягу.

„Наша вільна спільнота подиву гідна,—стверджує проф. В.Кубійович,—без її фінансової і моральної підтримки ми не могли б зробити такого діла. Але нам тепер треба одного, чого не дасть ніяка збірка гроша, а це —людей до праці",—повторяє проф. Кубійович.

„В інших обставинах та в інших народів таку працю, як ми, виконує цілий штаб людей, а не одиниці, та ще до того, маючи в допомогу державні архіви, підтримку наукового світу і повну співпрацю", — завважує проф. В. Маркусь.

Цей брак людей — це найбільша болячка, яка раз-у-раз висувається у наших розмовах на перший плян. І тому наші господарі так просять апелювати в цій справі до наших громадян в Північній Америці, бо тільки серед них вони бачать можливість на допомогу. Тут наші співрозмовники мають на думці часову допомогу при переписуванні матеріялів, при канцелярійних чи бібліотечних працях, які можуть виконати також старші люди.

„Багато не можемо обіцяти", — сміється проф. В. Кубійович — але для старших людей зі соціяльним забезпеченням і можливістю посвятити пів, чи рік часу, це нагода зробити велике господарське діло, а при тому пізнати у вільному часі Париж".

„Треба нам прикласти усі сили, щоб закінчити праці, а скільки мені ще залишилося часу і сили до того, ніхто не знає"— каже проф. Кубійович.

Коли бачимо, однак, як він скаче по два сходи у своєму „царстві" не зважаючи на 82 роки життя, віримо, що він ще матиме настільки сили, щоб цю працю завершити. Але чим довше слухаємо і чим більше бачимо, то і подивляємо його та цю маленьку горстку його, співробітників ентузіястів за їхню неспівмірно велику працю.

Здається нам, що є таки люди, що могли б дати помічну руку і пишемо ці наші спостереження з надією, що може вони покажуть комусь дорогу до зарослих травою, опустілих останніми роками, стежок „нашого" українського Сарселю.

Коли ще раз проходили ними у товаристві наших господарів, які показують зарослий бур'яном, колись гарний город, спотикаємося на дитячу іграшку, залишену там дитиною сторожів будівлі.

І ця дрібна, нецікава собою іграшка, немов говорить до нас і пригадує усіх тих наших дітей, для яких Енциклопедія Українознавства буде чи не єдиним джерелом правдивих інформацій про Україну.

ЗУСТРІЧ НОВОГО РОКУ

Сомервілл, Н.Дж. — Урочиста українська традиційна зустіч Нового року відбудеться в п'ятницю 31-го грудня 1982 року в Голідей Інн, в Сомервіллі, Н.Дж. U.S. Route 22 (East Bound). Початок о 9-ій год. вечора при звуках популярної оркестри „Червона калина". Вечеря від 9-10 год. вечора. Після вечері холодні та гарячі закуски в буфеті протягом всієї забави, включно з шампаном. Вступ 70 долярів від пари. Тел. (201) 526-9500.

Ярослав Падох

ВЯЧЕСЛАВ СЕНЮТОВИЧ—БЕРЕЖНИЙ

(У 80-ліття визначного історика-геральдика й генеалога)

Потомок стародавнього шляхетсько-козацького роду Вячеслав Сенютович-Бережний народився 15-го червня 1902 року в поміщицькому дворі побіч села Токарі, в Лохвицькому повіті, на Полтавщині. Рід його по батьковій лінії походив з Волині, звідки після повстання гетьмана Богдана Хмельницького, перенісся на Чернігівщину й осів у селі Сосниця. З-поміж визначних членів цього роду особливо записався в історії Іоаникій Сенютович, визначний церковний діяч, який був ігуменом Михайлівського Золотоверхого манастиря, а згодом й архимандритом Києво-Печерської Лаври в роках 1715-1729. Був покровителем мистецтва й оборонцем незалежности української Церкви від Москви. Відомо також, що Тимофій Сенютович, вихованець Київської академії був полковим суддею Чернігівського полку. Він повернувся до стародавнього імені „Сенюта", але його нащадки продовжували називатися „Сенютовичами" ще й з додатком придомка „Бережний". Була ще друга лінія роду Сенютовичів-Троцьких, що її заклав Новомлинський сотник Кирило Троцький, який одружився з дівчиною з роду Сенютовичів. Рід мав власний герб „Сенюта", чи з польського „Сєнюта".

Батько Вячеслава Юрій Павлович, останній з роду, народжений ще в Соснівці, закінчивши правничий відділ Київського університету, одружився із Вірою Запоріжською і переселився із Чернігівщини в Полтавщину, до маєтку своєї дружини, в якому прийшов на світ Вячеслав; там же він провів свої дитячі й хлоп'ячі роки. Гімназію покінчив в Полтаві, де його батько був головою правного відділу (юрисконсультом) Полтавського Губерніяльного Земства й де його родина проводила зиму. Хоч поміщицькі кола вживали тоді російської мови, перебування серед українського селянства дало Вячеславові добре знання його рідної мови. В 1919 році після закінчення гімназії, півтори року боровся проти большевиків, після чого ціла родина виїхала на еміґрацію до Сербії. У Білгороді вступив на університет, який закінчив 1925 року. Студіював на факультеті історично-літературному. Знаючи німецьку та французьку мови, замість стати вчителем, став банковим урядовцем. В 1937 році одружився з Євгенією Олександрівною Фроловою, родом із Білгороду на Харківщині, яка була лікаркою у сербськім Білгороді. В часі останньої війни боровся у рядах юґославської армії проти німців; його схоплено в полон, але він з нього втік. 1941 року разом з дружиною його вивезли до Німеччини на працю, він до кінця війни перебував у Мюнхені, де працював у банку, а жінка, як лікарка для чужинецьких робітників. Щасливо перебувши важке бомбардування міста, після перенесення Українського Вільного Університету з Праги до Мюнхену записався в ньому на студента української історії і в 1947 році отримав докторат. Опісля став асистентом при катедрі історії України під кермою проф. Наталії Василенко-Полонської. Тоді й почав викладати геральдику й генеалогію та працювати науково у цій же ділянці, водночас продовжувати працю в ректораті УВУ.

У 1948 році обидвоє Сенютовичі перенеслися із Мюнхену до Парижу, де Вячеслав став урядовцем Української Апостольської Візитатури, а дружина працювала в лябораторії лікаря. Побіч зарібкової праці, про яку залишилися в д-ра Сенютовича якнайкращі спомини, зокрема зі зустрічів з покійним Архиєпископом Іваном Бучком й теперішнім Архиєпископом й тодішнім секретарем Візитатури Владикою Мирославом Марусином, д-р Сенютович виконував обов'язки архівара у Школі Східніх Мов, в якій викладав свої наукові студії й помістив низку статтей в журналі „Україна", яку редагував й видавав проф. Борщак.

Не передбачаючи тривалих можливостей для постійного влаштування у Франції, обоє Сенютовичі перенеслися в 1952 році на постійне поселення доЗСА де він працював зразу фізично, а з 1954 року в біржевій фірмі в Ню Йорку. Дружина працювала, як і попередньо, у лікарських лябораторіях. Перейшовши десять років пізніше на емеритуру, Сенютовичі перенеслися жити до місцевости Каіро в Кетскильських горах, звідки 1966 року виїхали до соняшної Каліфорнії, до місцевости Санта Барбара, в якій проживають і досі.

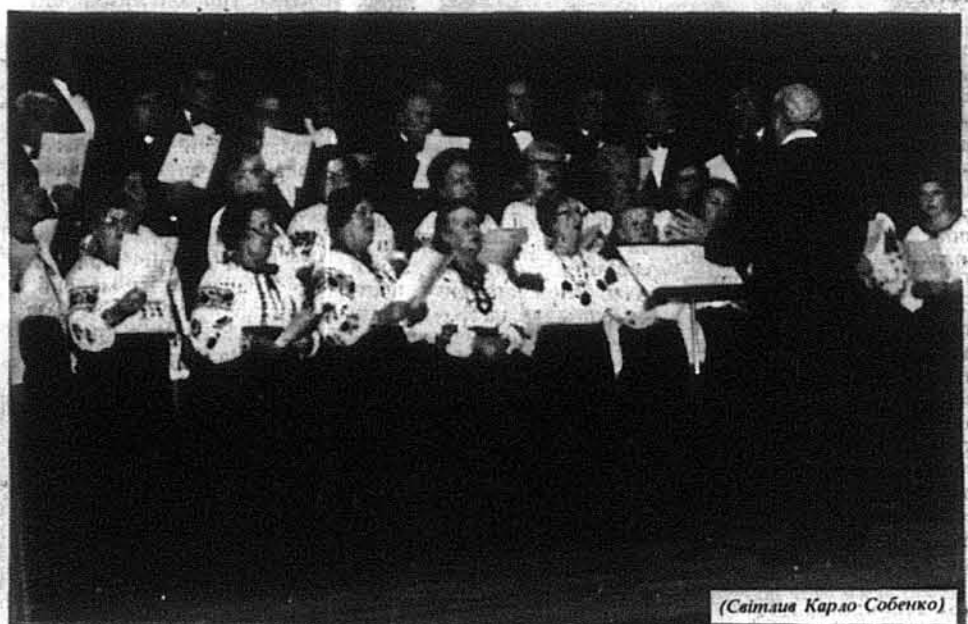
В Америці, як і раніше в Европі, д-р Сенютович продовжував свої самостійні наукові студії української історії, зокрема геральдики і генеалогії. Тут, у співпраці з колись дуже активним, надійним науковцем, д-ром Романом Климкевичем, написав й надрукував низки цінних наукових розвідок, які нерідко торкалися зовсім неторканих тем. Вони обидва стали видавати журнал „Записки" Українського Генеалогічного і Геральдичного Товариства, де поміщували свої праці. Праці д-ра Сенютовича-Бережного були друковані в цілій низці інших журналів й часописів, а саме „Рід та Знамено", „Український Історик", „Літопис Волині", „Америка", „Ми і світ", Голос Державника", „Українська Дійсність" (Прага), „Свобода" й інших. Твори д-ра Сенютовича були також друковані в „Записках Наукового Товариства ім. Шевченка". Він став членом раніше названого Генеалочного Товариства, Українського Історичного Товариства, „Української Родовідні", яка видавала журнал „Рід і Знамено" та Наукового Товариства ім. Шевченка, як його дійсний член з раннього 1952 року. Згадки про нього знаходяться в Енциклопедії Українознавства та в довіднику „Українці в Північній Америці".

У своїй науковій і публіцистичній праці виявив д-р Сенютович не лише велику плодючість, але й ширину зацікавлення. З-під його пера появилося чимало цінних творів про українські визначні роди, як про Вячеслава Липинського, князя Дмитра Байду-Вишневецького, Митрополита Петра Могилу, рід Гоголів на Волині, рід Орликів, Виговських, про родину Богдана Хмельницького, гетьмана Данила Апостола, гетьмана Івана Мазепи й інших. Залюбки описував він герби українських володарів, земель боярськошляхетських й козацьких родів від гербу Анни Ярославни починаючи, а саме герби Мазеп-Колединських, гетьмана Д. Апостола, герб „Сас", герб Волині і інші. Його докторська праця п.з. „Шляхта землі Волинської та її участь у історичнім та культурнім житті Волині" ще досі не надрукована.

Торкався Сенютович також загальних історичних тем, як Переяславської умови, Люблинської Унії й ін. Усі його праці науково обґрунтовані, а висновки обережні й сперті на джерела. Низка його праць на мало, або й зовсім незаторкнені теми, дають окрему вагу науковій творчости автора. Можна сподіватися й гаряче бажати, щоб розсіяні по світі його друковані й ще не друковані твори, число яких

(Продовження на ст. 3)

Відзначили 100-річчя народження о. К. Стеценка

(Світлив Карло Собенко)

Об'єднані хори обидвох парафій

У неділю, 28-го листопада ц.р., в залі Українського Народного Дому в Ірвінгтоні, Н.Дж., відбувся успішний концерт, присвячений 100-ій річниці з дня народження великого українського композитора, творця церковно-релігійних і світських пісень і напівів—протоієрея Кирила Стеценка.

Відкрив концерт голова місцевого відділу УККА Микола Семанишин. Доповідь про „Життя і творчість о. Кирила Стеценка" виголосив проф. Михай Добош, дириґент хору української католицької церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку.

Громада, що вщерть заповнила велику залю Народного Дому, з великою увагою вислухала доповідь проф. Добоша про композитора о. Кирила Стеценка. Кирило Стеценко, не дивлячись на свій короткий вік, бо прожив лише 40 років, написав багато композицій до різних творів і зокрема до творів церковно-релігійного характеру, які і зараз з любов'ю виконуються в українських церквах.

Після виголошення доповіді на сцену в українських вишиваних сорочках, здебільша полтавських узорів, вийшли коло 60 різного віку співаків - дівчат, хлопців, жінок і чоловіків. Це був об'єднаний хор двох православних церков—Святого Вознесення з Мейплвуду і Святої Тройці з Ірвінґтону, Н.Дж.

Хор під диригуванням інж. Леоніда Харченка, дириґента в церкви Св. Вознесення, проспівав „Благослови, душе моя, Господа", „Достойно є..." і „Святий Боже".

Потім цей же об'єднаний хор під диригуванням інж. Дмитра Олійника, дириґента хору церкви Святої Тройці, проспівав колядки: „Ой, видить Бог", „Дивная новина" і „Нова радість стала" та щедрівки—„Добрий вечір тобі, пане господарю", „В полі, полі плужок оре", та „На Йорданській річці". Хорові акомпаньював на піяно Іван Череута.

Артистка Белюць під акомпаньямент композитора Леоніда Вербицького виконала пісню „Тихесенький вечір на землю спадає..." композиції о. Кирила Стеценка, та фантазію— уривки з комічної п'єси Квітки Основ'яненко „Сватання на Гончарівці".

У другій частині програми у одностроях з українськими мотивами виступив мішаний хор „Трембіта", який під диригуванням проф. Олександра Микитюка з успіхом виконав твір „Сон" сл. П. Грабовського Акомпаньювала хорові п-і Павловська.

Потім усі три хори—„Трембіта", хор церкви Святого Вознесення та хор церкви Святої Тройці під керівництвом дириґента проф. Олександра Микитюка і піяністки п-і Павловської з великим успіхом виконали пісню „Вкраїно Мати, кат сконав" слова С. Черкасенка

Треба ствердити, що українська громада Ірвінґтону та околиць гідно відзначила 100-ті роковини народження славного українського композитора Кирила Стеценка.

На концерті були присутні священики усіх трьох церков цієї околиці: сотрудники пароха української католицької Івана Хрестителя в Нюарку—о. Методій Кошко, о. Перетятко; з православної церкви Святого Вознесення—настоятель о. Іван Наконечний; з православної церкви Святої Тройці о. протоієрей Сергій Непріль. Були ще о. Андрій Партикевич і диякон Юрій Галиця з паніматкою з української православної церкви

Всі твори, виконані під час концерту, були виключно композиції о. Кирила Стеценка.

Протестною резолюцією що принята одноголосно та була запереченням того, що композитора о. Кирила Стеценка росіяни визнають як свого, було закінчено цю вдалу імпезу.

На закінчення відспівано український гимн „Ще не вмерла Україна".

К.Степовий

Вячеслав Сенютович...

(Продовження зі стор. 2)

Д-р В. Сенютович-Бережний

переходить сотню, появилися у зібраному виданні. Може тоді знайшлися б молодші українські історики, які продовжували б студії геральдики й генеалогії так надійно започатковані на цім континенті істориками Романом Климковичем, Вячеславом Сенютовичем-Бережним й нечисленними іншими, які замовкли чи замовкають. Ми певні, що це був би найкращий ювілейний подарунок для ювілята й для української історичної науки, якій він присвятив своє трудяще, плодовите життя.

Балтимор відзначив 40-ліття УПА і Листопадовий Чин

Українська громада Балтимору відзначила 40-ліття УПА і роковини Листопадового Чину Святковою Академією в неділю, 21-го листопада в Домі Української Молоді. Свято влаштовано старанням Комітету для відзначення 40-ліття УПА і Відділу УККА при співучасти місцевих організацій.

В передполудневих годинах о. Ярослав Федик відслужив Божественну Літургію в українські католицькій церкві св. Михаїла в наміренні українського народу та Панахиду за тих, що впали в боротьбі за волю України.

Академія почалася внесенням національних та організаційних прапорів почотами ОбВУА, Пласту, СУМА та ООЧСУ. Свято відкрив мґр А. Чорнодольський, голова Відділу УККА, а о. Ярослав Федик, парох католицької церкви св. Михаїла та свв. Апостолів Петра і Павла, провів молитву.

Святкове слово виголосив гість із Філядельфії Михайло Ковальчин, голова Головної Управи Товариства колишніх Вояків УПА. Він вказав на тяглість української визвольної боротьби; на те, що воля здобувається лише зброєю і кров'ю, і на етичні і політичні аспекти спадщини боротьби УПА.

Мистецьку частину розпочав хор ООЧСУ у супроводі гуртка бандуристів під дириґентурою інж. Мирослава Гнатишина, який проспівав в'язанки стрілецьких пісень, „Живи Україно" М. Гайворонського та народну пісню „Гей, степами", останні дві в обробці М. Гнатишина. Мґр Катруся Чорна-Попович (СУМА) з почуттям продеклямувала „Тіням Героїв Листопада" Остапа Грицая, а Наталка Бендюк (УМІ) виконала на фортепіяні „Фантазію д-моль" В.А. Моцарта і „Момент розпочу" М. Лисенка. Учні Школи Українознавства Ляриса Бендюк, Марко Ласюк і Ліса Поліщук збірно продеклямували вірш Володимира Сосюри „Любіть Україну". Пластовий дівочий курінь „Крути" бадьоро заспівав повстанську пісню „Марш Куреня Бойків" та пісню „Мати синові" на слова В.Симоненка. Вірш Петра Гетьманця „Повстанськими шляхами" виконав ефективно Теодор Кузьмів (СУМА). Програму закінчив хор ООЧСУ у супроводі гуртка бандуристів, що проспівав пісні „Зірвалася хуртовина" М. Витвицького, „Вис буря" Я.Гордія та пісню УПА „Світить місяць", усі в обробці М. Гнатишина.

Свято закінчено молитвою, яку провів о. Анатолій Булавка, настоятель української православної церкви св. Михаїла, та відспіванням „Ще не вмерла Україна".

Перед відспіванням гимну Климентій Бабяк, голова Комітету для відзначення 40-ліття УПА та одночасно культурно-освітній референт Відділу УККА, подякував усім виконавцям програми та учасникам свята. Його роботи були чепурні програмки Академії, летючки та окрема листівка із текстом послання Патріярха Йосифа, даного в Празник Покрови Пресвятої Богородиці, в якому Патріярх говорить про боротьбу УПА.

Академія, як на можливості балтиморської громади, була старанно піготована та переведена.

Б.С.

В ПАЛАТІ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ВІДБУЛОСЯ переслухання бабунь і дідусів, які доказують, що часто судді не є надто прихильні для них, коли йдеться про права відвідувати внуків з розведених подруж. У 40 стейтах можна тепер бабуням і дідусям старатися судово про право відвідин внуків у випадках розведених або померлих батьків.

До
ВШ Членів УНС - Передплатників „Свободи"

Грудень, 1982

Вельмишановні Члени - Передплатники!

Делеґати 30-ої Конвенції УНСоюзу схвалили підвищити ціну передплати „Свободи" для членів УНСоюзу із $7.80 на $15.00 річно, беручи під увагу значно збільшені видатки Видавництва на поштові оплати, газетний папір та інші кошти.

Схвалена 30-ою Конвенцією підвишка передплати входить в силу від 1-го січня 1983 року, або від чергової дати платности квартальних, піврічних чи річних вкладок. Значить, Ваші вкладки, які включають передплату „Свободи", платні від 1-го січня 1983 року, або від чергової дати платности на квартальних, півріччих чи річних ставках після 1-го січня 1983 року, будуть збільшені на $7.20 у річному відношенні; $3.60 піврічно, $1.80 квартально та 60 центів місячно.

Така сама підвишка передплати "Свободи" зобов'язує і всіх тих членів УНС, які платять цю передплату окремо від своїх вкладок, висилаючи їх прямо до адміністрації „Свободи".

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНС

Нові ціни передплати для членів:
$15.00 річно, $7.50 піврічно, $3.75 квартально, $1.25 місячно.

У ВОСЬМУ СУМНУ І НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ,
як з Волі Божої відійшов у Вічність
мій Дорогий і Незабутній ЧОЛОВІК

бл. п.

ЮРІЙ КОНОНІВ

буде відправлена

ПАНАХИДА

за спокій душі Покійного

в неділю, 26-го грудня 1982 р., о год. 11:30 ранку
в українській православній церкві
Пресв. Тройці при Ляйонс Авеню в Ірвінґтоні, Н. Дж.

•

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

буде відправлена

в понеділок, 27 грудня 1982 р., о год. 10-ій ранку
в Храмі-Пам'ятнику в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Про молитви за спокій душі Покійного просить

ДРУЖИНА

Замість квітів на могилу
Достойної та Дорогої Пані Добродійки

бл. п. Ольги Головко

в глибокій пошані для Її світлої пам'яті
складає ДВІСТІ долярів
на УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ ГАРВАРДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Д-р Роман ЛИСЯК

В П'ЯТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
мого Найдорожчого ЧОЛОВІКА

бл. п.

інж. ОСИПА БАРАНА

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
з ПАНАХИДОЮ

в понеділок, 27-го грудня 1982 р., о год. 8:30 рано
в церкві св. Юра в Ню Йорку, Н. Й.

Про молитви за спокій душі Покійного просить —

дружина — ОЛЬГА

Дня 29-го грудня 1982 року
В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
мого Найдорожчого МУЖА
МИСТЦЯ

сл. п.

ПЕТРА АНДРУСЕВА

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

1. в церкві св. Івана Хрестителя у Рівергеді — 10-та год. рано;
2. в церкві св. Йосафата у Філядельфії (Каплиця Сестер Василіянок при Дітман вул.), год. 7-ма рано;
3. в церкві Пресвятої Трійці в Керґонксоні, год. 8-ма рано.

НАТАЛІЯ АНДРУСІВ, дружина

„Листи читачів" повинні бути не довші, як одна сторінка машинопису, друкована через два інтервали. Лист повинен торкатися тем, порушених тільки на сторінках „Свободи". Реагувати слід до десяти днів після опублікування матеріялу. Якщо лист пишеться рукою, то слід писати його чітко і виразно і також з великими відступами поміж рядками. Редакція застерігає за собою право скорочувати листи й виправляти мову, як і скреслювати різкі вислови.

День Союзянки у Дітройті

Прийняття під час Дня Союзянки у Дітройті

У неділю, 24-го листопада ц.р., в залі церкви св. Покрови Окружна Управа Союзу Українок дітройтської Округи при співучасті відділів відзначила „День Союзянки.

При виповненій залі розпочато свято відспіванням американського і гимну Союзу Українок. Ліда Колодчин, голова Окружної Управи, привітала гостей і членок союзянок. Вона з гордістю заявила, що наша жіноча організація росте й розвивається. За нашими союзянками довгий шлях корисної праці для Церкви й громади Деякі відділи відзначали цього року 35– і 45-ліття, 26-ий відділ відзначив свій 50-літній ювілей.

Відтак голова передала ведення дальшої програми Ромі Тобіянській, членці 95-го Відділу, яка, в першу чергу, представила президію, а відтак попросила Орисю Лончину, заступницю голови Окружної Управи до голосу.

О.Лончина привітала присутніх, особливо щиро привітала нових членок, що цього року вписалися до СУА і хочуть працювати для спільного завдання. А праця ця многогранна, тай нелегка, бож на наших раменах тяжить обов'язок виховання дітей і внуків, щоб зберегти їх для нашої спільноти. Вплив довкілля має великий, важко встоятися самому, але в організації з'єднаними силами ми можемо сповнити наше завдання— плекати мову мову та культуру наших предків, допомагати одні одним, не забувати наших братів і сестер в Україні, плекати та розвивати товариське життя у своїм ріднім середовищі.

Потім О.Лончина представила всіх голів поодиноких відділів і нових членок, відділи яких в числі 38 придбали протягом минулого року.

Голови відділів декорували своїх нових членок гарними відзнаками, роботи Марії Зубаль, а присутні привітали нових членок рясними оплесками.

Потім був полуденок, перед яким о. протоієрей Нестор Столярчук, парох катедри св. Покрови, провів молитву й поблагословив страву. Після полуденку промовляла добре й широко відома громадська діячка, колишня радна Дітройту д-р Маруся Бек, яка в 1932 році була присутньою з Іреною Козаченко, почесною головою Окружної Управи, на Першому Жіночому Конґресі в Ню Йорку.

Д-р Маруся Бек у своїй промові заявила, що СУА має свою історію, своє минуле, хоч початки були малі, майже непомітні. Та зорганізоване жіноцтво, хоч переходило всякі етапи, міцніло, росло розвивалося і сьогодні в українській спільноті існує, як поважна організацій на постать. Ми не можемо забувати тієї минувшини; нам треба з неї вчитися і користатися її досвідом. В громадсько-організаційній праці першою передумовою є солідний організаційний апарат і добрі провідники. В нас у Союзі Українок той апарат і провід вже існує. Виглядає, що він був добрий і солідний, якщо після півстоліття Союз Українок зробив такі великі поступи. Але сам провід не міг би нічого зробити, якби не було поодиноких трудящих, пильних рядових членів, які причинилися до розбудови його.

Тому шануймо й не відштовхуймо наших давніх членок, піонірок Союзу Українок, які через похилий вік вже не мають тієї сили й запалу, що мали в ранній молодості. Рівночасно притягайте нових членок, бо ще є велика маса жінок, що стоїть осторонь і не є охоплена організованими рамками. Заохочуймо молодих жінок ставати членами Союзу Українок. Не відштовхуймо й не критикуймо постійно тієї молоді, що не говорить українською мовою, бо хто тому винен, як не їхні батьки, головно матері, що не подбали про те, коли та молодь була малими дітьми. Пригортаймо їх до себе даймо їм зрозуміти, що ми всі є дітьми одного народу й що велике значення має мова яка є душею народу. Може тоді та молодь полюбить рідну мову, буде гордитися нею і буде говорити й серцем відчує велике горе нашого народу, який гаряче прагне вирватися з неволі й здобути собі свободу. Тоді, напевно, та молодь піде слідами своїх батьків.

Після промови розпочалася розваґова частина з участю „Луни", в якій співають Анна Воронович, Надія Лаврин, Христина Липецька, Зеня Серафин, Оксана Федорович під мистецьким проводом Марії Лісовської. „Луна" дуже гарно проспівала такі пісні: „Вечірня пісня" слова й музика Л. Ященка, „Вершники" слова Н.Томенка музика О.Білаша, „Понад Прутом моя Коломия" слова М.Хромся, музика Д.Циганків, „Садок вишневий коло хати" слова Т.Шевченка, музика М.Лисенка, „Покохались три тополі" слова О.Вратарова, музика В.Шаповаленка, „Добре, коли все добре" слова О.Вратарова, муз. Л.Вербицького. Присутні були захоплені виконанням пісень і щедро оплескували кожну пісню. Вміжчасі виступила відома драматична артистка Бранка Кривуцька, мисткиня слова, з рецитацією „Хто ж там іде й перід веде".

На закінчення Соня Гейзен, заступниця голови Окружної Ради, подякувала всім виконавцям всім тим, що причинилися до успішного переведення „Дня Союзянки" й всім присутнім, що прийшли так громадно звеличати „День Союзянки". Після того вона попросила о. ігумена Вернарда Панчука, ЧСВВ, пароха церкви Непорочного Зачаття ПДМ закінчити це свято молитвою.

Всі присутні проспівали український національний гимн.

Марія Зубаль

ПОВІДОМЛЕННЯ
Адміністрації „Свободи"

З уваги на закінчення біжучого року, Адміністрація просить всі Товариства чи поодиноких осіб, що довгують за оголошення, вирівняти їх конечно найпізніше

до 20-го грудня 1982 року

ПОВІДОМЛЕННЯ
Членам і Відділам УНСоюзу

Повідомляємо Членів і Відділи УНСоюзу, що з уваги на закінчення року, Головна Канцелярія УНСоюзу мусить замкнути рахунки та зденонувати у банках гроші, одержані від Відділів,

не пізніше, як вполудне 31-го грудня 1982 року

Гроші, прислані пізніше вже не зможуть бути зачислені на 1982 рік. З уваги на це, закликаємо всіх Членів УНСоюзу заплатити вкладки, платні в цьому місяці, якнайскоріше, а всі Відділи УНСоюзу вислати розчислення і гроші так скоро, щоб вони наспіли до Головної Канцелярії не пізніше як у П'ЯТНИЦЮ 31-го ГРУДНЯ 1982 року до полудня.

Звертається увагу на те, що Відділи, які спізняться з присилкою вкладок, будуть подані як довжники в річному звіті.

ВІДІЙШЛИ
● ВІД НАС ●

СОНЯ САМУЛЯК-ЛАГОЛА, член УНС Відд. 165-го ім. Т. Шевченка в Толідо, Огайо, померла 25-го жовтня 1982 року на 60-му році життя. Нар. 1922 року в Городенці, Зах. Україна. Членом УНС стала 1950 року. Залишила в смутку мужа Петра; дочку Ірину Воллес і її мужа Джеймса; три малі внучки Лесю, Марійку і Соню та дальшу родину в Україні. Похорон відбувся 28-го жовтня 1982 року на цвинтарі Покрови в Пармі, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
Марія К.Пелехата, секр.